

דברים לזכרו של פרופ' אמיל פולטורק שנאמרו על ידי גד קורן בעת הלוויתו ב- 27.3.2004

ראשית אני מבקש לפנות לג'ני, דניאל, גיא, הדס וכל משפחת פולטורק, קבלו את השתתפותי בצערם הכבד על פטירתו של אמיל בטרם עת.

אתחיל בפרט שרוב הקהל כאן כנראה לא יודע. שמו המקורי של אמיל הוא למעשה שמואל, וגם את זה למדתי במקרה כשאמיל ואני ביקרנו בבית אמו בפתח תקוה. רק נכנסנו ואמיל התקבל בשמחה, "הוי שמואל מה שלומך..." וכו'. הופתעתי, אבל אח"כ אמיל הסביר לי שהוא אימץ את השם הלוועזי שלו בעיקר כדי להימנע מהתנכלויות אנטישמיות, ובמיוחד מחבריו בבית הספר שבו למד בפולין בשנים שלפני עלייתה של משפחתו לארץ ישראל. ולא שזה עזר לו הרבה הוא סיפר, כי גם כך חטף מכות, וגם החזיר, כמעט כל יום מהילדים הפולניים שהתנכלו לו. זה אולי מאפשר להבין את הרקע של אמיל והתייחסותו לפולנים וכמובן גם לגרמנים. מדובר בשנים שמייד לאחר מלחמת העולם השנייה, שמשפחת פולטורק שרדה אותה אחרי סבל רב. וכתוצאה מכך, אמיל אף פעם לא ביקר בגרמניה או קנה מכונית גרמנית.

זה גם השפיע על עבודת המחקר של אמיל. בשנת 1988 כשהתחום של מוליכי העל בטמפרטורה גבוהה התפתח במהירות, אמיל ואני נכנסנו לתחום, אני עזבתי לגמרי את תחומי המחקר הקודמים שלי, ואמיל גם הקדיש זמן ניכר לתחום זה אם כי נשאר עם אהבתו הקודמת לתחום המחקר של הליום בטמפרטורות נמוכות. זה היה גם הזמן שבו התחלתי להכיר את אמיל באופן עמוק יותר. ואז כשהייתה הזדמנות להקים מרכז מינרווה למחקר מוליכות על בטמפרטורה גבוהה בטכניון במימון גדול מאד של גרמניה, אמיל לא היה מוכן להיות חוקר ראשי שותף במרכז זה, ואני לקחתי זאת על עצמי. אציין שזה היה פרויקט גדול בשיתוף עם גי דויטשר מאוניברסיטת תל אביב ויוסי ישורון מבר אילן. הפרוייקט נמשך 14 שנים והמימון היה אנדאומנט של 5 מיליון DM. ככל הידוע לי אין פרוייקטים כאלה היום. אמיל כמובן נהנה מהמימון הזה ככל שנדרש גם בלי להיות חוקר ראשי.

בפרוייקט הזה שגם זכה למימון מהקרן הלאומית למדע, אמיל ואני חקרנו גידול שכבות דקות של מוליכי העל בטמפרטורה גבוהה, וגם יצירת ואפיון של צמתי ג'וזפסון ו-SQUID מחומרים אלה. בנוסף בגלל חוסר ההתנגדות של מוליכי העל, היו להם גם שימושים בתחום המיקרו-גלים. וכאן נכנס סיפור שלא ידוע לרבים מכם, שאמיל ואנוכי הקמנו ביחד עם אחרים חברה בשם ALMOLI לבניית פילטרים ממוליכי העל האלה לשימוש בתחנות בסיס של טלפונים סלולריים. השגנו מימון של 300,000 דולר למחקר היתכנות של הסיכוי להצלחה עם חברה כזו. אני הייתי אמור לפתח שיטה זולה ומהירה להכנת שכבות דקות של מוליכי העל האלה על מצעים בעלי שטח גדול, ואמיל היה אמור לפתח מקררים פשוטים במעגל סגור כדי לקרר אל השכבות האלה מתחת ל- T_c כדי שיהיו מוליכות על. למימוש התכנית הזו, נסענו ברחבי הארץ וביקרנו במפעלים רבים שקשורים בטכנולוגיות של מיקרו גלים כמו חברת אלישרה ברמת גן, מפעל מיקרוגל בקיבוץ אייל ליד קלקיליה, וגם בטכנולוגיות קירור (RICOR) ושכבות דקות (רפאל בלשם). זו הייתה תקופה בה למדתי להכיר את אמיל ממש מקרוב. בשלב מסוים שעתידי החברה נראה טוב, אמיל אמר לי שישמח אם הצלחת החברה תאפשר מימון ואבטחה של עתידה של הדס ביתו שסובלת ממגבלות רבות, במוסד מתאים. אני חושב שזו דוגמה טובה לדאגה של אמיל למשפחתו ולרצון שלו להבטיח את עתידה. לבסוף מחקר ההיתכנות של עתיד החברה הראה שלא כדאי להיכנס לתחום הזה, ולמזלנו סגרנו את החברה ממש לפני שבועת ה-DOT COM התפוצצה.

ואסיים בענייני בריאות של אמיל. אמיל שירת בצבא בכור בדימונה. מספר שנים אחריכן הוא חלה בסרטן מסוג לימפומה. הוא היה בין הראשונים שקיבלו טיפול כימותרפי למחלה זו, והטיפול הצליח מאד ואפשר לאמיל חיים בריאים עד לפני מספר שנים מועט. הבעיות אחרי הכימותרפיה נוצרו כנראה בגלל שההקרנות שעבר שבזמנו לא היו ממוקדות באזור הסרטן אלה מפושטות יותר. אמיל הרגיש בשלב מסוים שההקרנות מזיקות לו ולמעשה כבר מיותרות ולכן הפסיק אותן למרות המלצות הרופאים להמשיכן. אני חושב שזה מה שנתן לו עוד שנות חיים טובות, כי כשהסרטן חזר לפני כחמש שנים, אמיל סיפר לי שהרופא שבדק את צילום החזה שלו הראה לו שבראות שלו ישנם אזורים מרובעים שבהן ריאותיו נפגעו מההקרנות שעבר. זה כמובן גרם לו עם התקדמות הגיל לקשיי נשימה,

קושי לעלות מדרגות, ואם תמיד היינו הולכים ביחד למסעדה לארוחת הצהריים, אמיל בשנה
האחרונה כבר נסע לשם במכונית, ואני שרציתי קצת ספורט המשכתי ללכת ברגל.
זהו, לא אאריך יותר. אמיל יחסר לכולנו מאד. כואב, כואב מאד לאבד קולגה כמו אמיל,
יהי זכרו ברוך.